

Fasciola Hepatica'ya Türkçe Karşılık Olarak; "Kelebek" Yerine "KEPENEK" Önerisi

Kepenek Proposal As A Turkish Name for Fasciola Hepatica

Şinasi Umur

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye

Cite this article as: Umur Ş. Fasciola Hepatica'ya Türkçe Karşılık Olarak; "Kelebek" Yerine "KEPENEK" Önerisi. Türkiye Parazitoloj Derg 2019;43(1):54.

EDİTÖRE MEKTUP;

Tüm veteriner hekimler ve parazitologlar tarafından bilindiği üzere, insan dahil tüm memelilerde görülen ve karaciğere yerleşen *Fasciola hepatica*, ülkemiz ve tüm dünyada en çok koyunlarda görülmektedir. Dolayısıyla ilk isimlendirmeyi de büyük olasılıkla çobanlar yapmışlardır.

Dilbilim kurallarına göre; bir nesne, madde veya olguya isim verilirken, isim nesneyi tanımlamalı veya az çok nesneyle ilgili bir çağrışım yapan isimler tercih edilmelidir. Türk kültüründe koyun yetiştiriciliği göçebe yaşamın ayrılmaz parçasıdır. Bu nedenle küçükbaş hayvan, özellikle koyun yetiştiriciliğinde, muhtemelen başka dillerde tam karşılığı olmayan yüzlerce terim bulunmakta, hatta sadece dişi hayvanın yaşını ve özelliklerini belirtmek için toklu, tokluman, şişek, enek, yoz, kez yarma, azman gibi onlarca terim bulunmaktadır(1,2).

Çobanlar *Fasciola hepatica*'ya isim verirken doğal olarak da kendi bilgileri ve tecrübeleri ışığında, paraziti şekil olarak giydikleri kıyafet olan kepeneye benzettikleri için kepenek hastalığı demişlerdir. Günümüzde bile, Tokat gibi bazı illerde yaşayan yaşlı çobanlar, paraziti hala kepenek olarak isimlendirmektedirler.

Nedeni tarafımca net olarak bilinmemekle birlikte, kepenegi tanımayan veya bilmeyen veteriner hekimler tarafından sehven kelebek olarak isimlendirilmiş, ya da çobanlar kibarlık olsun diye kepenegi, kelebeğe dönüştürmüşlerdir. Sebebi her ne olursa olsun parazitin Türkçe, doğru karşılığı "kepenek" olmalıdır.

Görüntü veya çağrışım olarak hiçbir ilgisi bulunmayan kelebek değil.

Bilindiği üzere kelebek, vücudu pullara kaplı, bir çift kanatlı ve uçucu böceklere verilen genel isimdir. Oysa *Fasciola* uçmayan, yassı, etlice, yaprak şeklinde bir parazittir. Kepenek fotoğrafı ile *F.hepatica* fotoğrafı yan yana getirilerek incelenirse, burada öne sürülen iddianın gerekçesi daha kolay anlaşılacak ve bu görüşü destekleyenler artacaktır.

Parazitin Latince ismi *Fasciola* kökeninin de küçük bandaj, kas demeti veya bant anlamına gelen fascia'dan türediği öne sürülmektedir. Benzer şekilde parazitin İngilizce karşılığı olan "flake" yassı, dil biçiminde demektir ve köken olarak kelebek "butterfly" ile hiçbir ilgisi bulunmamaktadır.

Sonuç olarak *F.hepatica*'ya çobanların kıyafeti olan "kepenek" adının verilmesi, fasciolosis için de "kepenek hastalığı" denmesi, gerek Türkçe açısından, gerekse yapacağı çağrışım açısından daha doğru bir tercih olacaktır.

Kaynak:

1. Biray N. Hayvancılık terimleri ile ilgili bir makale ve bazı küçükbaş hayvancılık terimlerimiz1. Milli Folklor Derg, 2000; 12(46): 61-78.
2. Biray N. Hayvancılık terimleri ile ilgili bir makale ve bazı küçükbaş hayvancılık terimlerimiz2. Milli Folklor Derg, 2000; 12(47): 63-79.

Geliş Tarihi/Received: 03.10.2018 Kabul Tarihi/Accepted: 23.11.2018

Yazar Adresi/Address for Correspondence: Şinasi Umur, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Parazitoloji Anabilim Dalı, Samsun, Türkiye

E-Posta/E-mail: sumur@omu.edu.tr ORCID ID: orcid.org/0000-0001-9766-2817